

AZ ÉPÍTŐIPARI TERMELÉS SZÁMBAVÉTELÉNEK NÉHÁNY KÉRDÉSE

A felemelt ötéves terv beruházásokra 85 milliárd forintot irányoz elő. A 85 milliárd forintnak jelentős része építkezési beruházás. Ez azt jelenti, hogy a szocialista bővített újratermelés megvalósításában, a dolgozó nép jólétének emelésében rendkívül fontos szerep vár az építőiparra. Az építőiparnak 263 új gyárat, új utakat, hidakat és 220 ezer lakást kell felépítenie. Ezeknek a feladatoknak az építőipar csak úgy tud eleget tenni, ha a szovjet tapasztalatok alapján áttér a nagyüzemi termelési módszerekre, ha az építőipari termelést gépesítjük és a termelékenység emelésével és az önköltség csökkentésével az építőipari termelést évről-évre jelentősen emeljük.

Miután az építőipar emelkedő termelése előfeltétele a beruházási terv teljesítésének, feltétlenül szükséges az építőipar termelésének pontos számbavétele, a termelési terv teljesítésének ellenőrzése. Csak így mérhetőek le az eredmények és tárhatók fel azok a hiányosságok, melyeknek kiküszöbölése a további sikeres építés előfeltétele. Ahhoz tehát, hogy szilárd népgazdasági terveink legyenek az építőipar területén és a tervek teljesítéséről pontos képet kaphassunk, feltétlenül szükséges ugyanúgy, mint az ipari vagy egyéb népgazdasági ágak termelésének, az építőipar termelésének számbavételét is szilárd, megbízható alapokra helyezni.

Ez az alap, ma még, mind a munkahelyeken, mind a vállalatoknál, trösztöknél és minisztériumoknál sok tekintetben hiányzik.

I.

Az építőipari termelés számbavétele — mint általában a termelés számbavétele — kétféleképpen történhet:

1. természetes mértékegységben,
2. értékben, azaz forintösszegekben.

A természetes mértékegységben való számbavétel az építőiparban kétféleképpen lehetséges:

- a) a befejezett építkezések számbavétele és
- b) az egyes munkálatokat jellemző, természetes mértékegységben való számbavétel útján.

a) A befejezett építkezések számbavételének előfeltétele egyrészt annak meghatározása, hogy mikor nevezünk egy építményt befejezettnek, másrészt szükséges előírni e mérés alapjául szolgáló természetes mértékegységet és ennek meghatározási módját.

Az építmény befejezési időpontjával leghelyesebb az építmény műszaki átadási időpontját kijelölni. Ez egyrészt megfelel a más népgazdasági ágakban folytatott gyakorlatnak, másrészt ez az időpont közel esik a tényleges

befejezési időponthoz. A Beruházási Szabályzat ugyanis kimondja, hogy a kivitelező köteles a befejezéstől számított 24 órán belül a befejezésről a beruházót értesíteni és a beruházó köteles a műszaki átadás-átvételt a befejezésről szóló értesítés kézhezvételétől számított 20 nap alatt befejezni. Amennyiben befejezési időpontként a műszaki átadást fogadjuk el, akkor külön kell intézkedni a részleges és ideiglenes átadások kérdésében.

A befejezett építkezés számbavételénél alkalmazott természetes mutatóknak mértékegységét úgy kell megválasztanunk, hogy ez lehetőleg az építmény terjedelmét meghatározza. Így tehát, amikor a befejezett építkezéseket számbavesszük, nem mindig kielégítőek a ma használatos, ú. n. rendeltetési egységek, amelyek inkább a beruházás rendeltetésére, mint az építmény terjedelmére jellemzőek. (Pl. ételgyár bizonyos számú adag készítésére alkalmas, raktár ennyi és ennyi vagon tárolására alkalmas stb.). Ezért feltétlenül szükséges az egyes épületfajtákra a természetes mértékegység kijelölése. Ezek: ipari csarnokoknál légköbméter, lakásoknál alapterület négyzetméterben, utaknál 1000 négyzetméter, vasutaknál vonalkilométer stb. A kijelölés után ki kell dolgozni a légköbméter, négyzetméter alapterület stb. pontos kiszámítási módszerét. Pl. másképpen számít a termelés fizikai terjedelmébe az a műhelycsarnok, ahol 4 falat kellett húzni, tetőt és padlózatot kellett építeni, mint az, ahol már 1 vagy 2 fal megvolt, vagy a padló csak döngölt salak stb. A lakóházaknál pontosan meghatározandó, hogy pl. a lépcsőház, pince stb. is számbaveendő-e, hogy a közfalak területe számít-e stb.

Kétségtelen, helyes lenne a népgazdasági tervekben a befejezendő építkezések együttes volumenét természetes mértékegységben is jóváhagyni. Tehát pl. építendő ennyi és ennyi légköbméter ipari csarnok stb. A befejezett építkezéseknek természetes mutatókban való számbavétele révén évek viszonylatában kétségtelenül jellemezhetjük az építőipari termelés fejlődését. Ez a jellemzés annál megbízhatóbb, minél kisebb a befejezetlen építkezések állományának változása január 1-ről december 31-ra.

Másképpen áll a dolog rövidebb időszakokra. Ilyen esetekben a fenti mutató az építőipar teljes terjedelmének mérésére még csak hozzávetőleges képet sem ad, miután nem öleli fel az összes építkezéseket. Ez a mutató egy-egy időszakban csak a befejezett építkezéseket tartalmazza, és így egy-egy hónapban vagy negyedévben a teljes építőipari tevékenységnek csak egy részét (a befejezett részét) mutatja ki.

b) Az egyes munkálatokat jellemző természetes mértékegységben való számbavétel, azaz az épületek elemeinek (köbméter földmunka, falazás stb.) számbavétele éppen a fentiek miatt szükséges az építőiparban. Ezzel a számbavétellel nemcsak a befejezett, hanem a befejezetlen termelés is mérhető. De a fentiekben túlmenően a befejezett építkezésekre vonatkozó összetett mutató az építkezés terjedelmét általában csak hozzávetőlegesen mutatja. Míg a légköbméterben összesített ipari csarnokok igen különböző ipari csarnokokat foglalhatnak magukban, addig a termelés számbavétele e munkálatok alapján már inkább összehasonlító munkálatokat von össze. Az egyes munkálatokra jellemző természetes mértékegységek (köbméter föld, köbméter falazás, négyzetméter vakolás, négyzetméter útburkolás stb.) tehát összeadhatók. Ilyen módon megállapíthatjuk pl., hogy Magyarországon egy-egy hónapban, vagy negyedévben mennyi földmunkát, mennyi falazást, mennyi vakolást végeztek el, vagy mennyi ajtót, ablakot stb. építettek

be. Amennyiben a természetes mértékegységben való számbavételt és tervezést kiszélesítjük, azaz nagyszámú munkálatot figyelünk meg, elérhető, hogy ez a számbavétel az építőipari termelés jelentős hányadára (kb. 80%) kiterjedjen. Itt feltétlenül szükséges

1. meghatározni a természetes mértékegységben mért munkálatok jegyzékét,
2. pontos utasításban szabályozni a munkálatok meghatározási módját és
3. a munkálatokat tartalmazó bizonylati rendszert megszilárdítani.

A természetes mértékegységben mért munkálatok jegyzékét és ezek meghatározási módját az 1952. évi statisztikai utasítások tartalmazzák. Az utasítások mintegy 70 munkálatra vonatkozóan adnak részletes magyarázatot. Feltétlenül szükséges ezek számának kibővítése és az utasítások pontosabb és részletesebb kidolgozása.

A természetes mértékegységben mért munkálatok statisztikájának albizonylata a felmérési napló és a napló alapján készült tételes kereset. Jelenleg a felmérési napló nem megbízható bizonylat, miután általában nem naponként vezetik, hanem több helyen a hó vége felé (24—25-én) becsült adatokkal töltik ki. Ezenkívül a felmérési napló egyeztetése a munkautalványokkal általában nem történik meg. Így gyakran előfordul, hogy a felmérési napló több vagy kevesebb földmunkát, falazást stb. tartalmaz, mint amennyit ténylegesen elvégeztek vagy utalványoztak. Sok esetben az is megnehezíti a felmérési napló egyeztetését a munkautalványokkal, hogy a felmérési naplót nem zárják le havonta. A bizonylati elv megvalósításához feltétlenül szükséges a felmérési napló vezetését biztos alapokra fektetni, és a munkautalványokkal egyeztetni.

A természetes mértékegységben való számviteli módszernek hiányossága, hogy nem terjed ki az építőipari termelés 100 százalékára, és hogy a természetes mértékegységben mért különböző munkálatok nem összesíthetők. Amennyiben azonban a természetes mértékegységekben mért munkálatok az építőipari termelés jelentős hányadára kiterjednek, akkor az átlagárak segítségével mind trösztöknél, mind minisztériumoknál, vagy akár az egész építőiparra vonatkozólag volumenindex számítható és ez a volumenindex 1—2 százaléknyi eltéréstől eltekintve (legfeljebb ennyi eltérést okozhat az átlagárak alkalmazása) kielégítően mutatja az építőipari termelés dinamikáját.

Lényegében a természetes mértékegységben való számbavételhez tartozik az a kérdés is, hogy az építményeket a tervben előírt mértékben és minőségben, a tervben meghatározott határidőre átadták-e. Hasonlással élve: az iparban akkor nevezünk egy terméket „késznek”, ha azt a MEO átvette. Ahol az iparban a megrendelő különleges kikötései szerint történik a termelés, ott a termék csak az esetben nevezhető elkészültnek, ha azt a megrendelő átvette és a kész termelésbe, vagy a befejezett termelésbe is csak ebben az esetben számítható be. Ehhez hasonlóan szükséges szabályozni az építőiparban is ezt a kérdést. Az építőiparban — mint ismeretes — minden építmény a megrendelő kikötései szerint kell, hogy épüljön. Ilyen módon az, ami iparban kivétel, t. i., hogy csakis a megrendelő átvétele után nevezhető a termék késznek, az építőiparban szabály. Ilyen szellemben intézkedik az Országos Tervhivatal 5800/143/1952. O. T. számú utasítása, amely építményjegyzék készítésére kötelezi a minisztériumokat. Az építmény-

jegyzék az egyes építményeket a legfontosabb jellemzőikkel és az építkezés befejezésének határidejével rögzíti. Ezért az építőipari termelési statisztikának elsőrendű feladata az átadás-átvételi tervek ellenőrzése.

Az iparhoz hasonlóan kell eldönteni az egyes építmények határidőre való elkészültének kérdését is. Az iparban is csak másodrendű jelentőségű kérdés lehet, hogy egy iparvállalat teljes termelési tervét teljesíti, vagy nem, miután a teljes termelési terv rendkívül sok befejezetlen- és félkésztermék termelésével is teljesíthető. Ebben az esetben azonban a népgazdaság kárt szenved, mert a tervben előírt késztermékeket határidőre nem gyártották le. Hasonlóan: az építőiparban is csak másodrendű kérdés lehet az, hogy az építőipar teljes termelési tervét teljesíti, de ugyanakkor a tervben előírt építményeket határidőre nem fejezte be és az előírt mennyiségben és minőségben nem adta át. Nem mondhatjuk tehát, hogy egy vállalat, egy tröszt, egy igazgatóság, vagy egy minisztérium, mely az építményeket az átadás-átvételi tervben előírt határidőre nem adja át, termelési tervét teljesítette. Az építőipari termelésnek természetes mértékegységben és az átadás-átvételi tervek alapján történő ellenőrzésének fontosságát teljes egészében meghatározza és alátámasztja a Népgazdasági Tanács 363/1951. N. T. számú határozata, amely kimondja, hogy „Az 1952. évtől kezdődően mind a beruházások elkészültét (készültségi fokát), mind az építőipari terv teljesítését *elsősorban természetes mértékegységben kell mérni.*” Kimondja továbbá, hogy az építőipari tervteljesítést az év, ill. a negyedév végéig befejezendő építkezéseken lakófelület négyzetméterben, vagy az építmény nagyságát köbméterben és az egyes munkanemekre nézve jellegzetes mutatókban (köbméter földmunka, falazás négyzetméterben, parketta, stb.), továbbá a befejezés időpontját (átadási-átvételi terv teljesítését) kell mérni. A Népgazdasági Tanácsnak ez a határozata még nem kellő súllyal érvényesül és a vállalatok, trösztök és minisztériumok nem tekintik elsőrendű feladatuknak sem a természetes mértékegységben készült tervek, sem az átadás-átvételi tervek pontos elkészítését, még kevésbé ezek ellenőrzését. Feltétlenül szükséges, hogy ezeknek a terveknek ellenőrzése a Népgazdasági Tanács határozatának megfelelően történjék és a vállalati munka értékelésénél is a természetes mértékegységben mért termelés és átadás-átvételi terv teljesítése legyen az egyik legfontosabb szempont.

II.

Annak ellenére, hogy a természetes mértékegységben való mérésnek rendkívül nagy jelentősége van az építőiparban, feltétlenül szükséges az értékben való számbavétel is. Az értékben való számbavétel szükséges, mert:

1. összesített tervteljesítési mutatót vállalatra, trösztre, minisztériumra, vagy az egész építőiparra forinton keresztül lehet legátfogóbban kimutatni;

2. szükséges az értékben való számbavétel ahhoz is, hogy az építőipar termelésének teljes terjedelmét meghatározhassuk és a terjedelem dinamikájának változását megállapíthassuk. Az építőipar fejlődésére kétségtelenül ad bizonyos felvilágosítást a különböző természetes mértékegységekben mért mutatószámok dinamikája, de az egész építőipar dinamikájának fejlődéséhez a forint-összesítés is szükséges, miután ez mindenre (minden munkálatra és azok minőségére is) kiterjedhet;

3. az építőipari termelés értékében való számbavétele szükséges a termelékenység alakulásának figyelemmel kíséréséhez is. A létszám vagy a teljesített órák szétbontása a különböző munkanemekre, vagy a különböző

épitményfajtákra rendkívül bonyolulttá és áttekinthetetlenné tenné a termelési vizsgálatát országos szinten. Kétségtelen, hogy helyes a természetes mértékegységben mért mutatók alapján a termelési vizsgálat vállalati szinten, mégis a trösztök, vagy minisztériumok termelési vizsgálatához és a termelési dinamikájának alakulásához, a termelési indexek kiszámításához elengedhetetlen a forintban való számbavétel is.

4. Feltétlenül szükséges a forintban való számbavétel a vállalatok által felhasznált beralapok ellenőrzéséhez is. Tekintettel arra, hogy a teljes termelőtevékenységet, amelyet egy építési szervezet folytat, csakis forintban tudjuk kifejezni, — a felhasznált beralap legjobban a forintban kifejezett termelési értékkel vehető össze.

5. A termelésnek forintban való mérésére, tehát a termelési értékre szükség van a költségek színvonala alakulásának vizsgálatánál is.

6. Elengedhetetlen az építőipari termelésnek forintban való számbavétele a nemzeti jövedelem kiszámításához is.

Mint a fentiekből kitűnik, az építőiparban ugyanúgy, mint a többi népgazdasági ágban elengedhetetlen és fontos szerepe van az építőipari termelés forintban való számbavételének, a természetes mértékegységben való számbavétel *elsődrendű fontossága* mellett. A forintban való számbavételt az építőiparban megnehezíti az a körülmény, hogy általában az egyes építményeknek, — miután minden építkezés (kivéve a típusépítkezéseket) egyedi kalkuláció alapján készül, — nincsenek árjegyzék alapján megállapított árai. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az építményeknek egyáltalán nincsenek árai. Egy-egy építmény ára az *előzetesen* a költségvetési normák alapján elkészült és megfelelő szervek által *jóváhagyott* költségvetésben van rögzítve. Ilyen módon elvben az építőipari termelési érték számbavétele megoldást nyert. Minden építkezésnél az építkezés árait az előzetesen jóváhagyott költségvetések szerint kell elszámolni, és ha a költségvetési normák és árak nem változnak, a termelési dinamikája és a terv teljesítése ennek alapján kielégítő módon mérhető. A 363/20/1951. sz. N. T. határozat előírja: „Az építőipari terv mérésének alapja a műszaki organizációs tervek figyelembevételével készült költségvetés”. Kimondja a határozat, hogy a költségvetésbe ezért mindazokat a kiadásokat fel kell venni, amelyek a kivitelezés végrehajtásához a technikai fejlettség mai fokán, a feszített költségvetési normák alkalmazásával feltétlenül szükségesek. A Szovjetunióban az építmények árának meghatározását teljesen a fentiekhez hasonló módon oldják meg, Bukstein—Protopopov—Szircova könyvében¹ a következőket olvassuk:

„A szocialista ipar termelésének értékesítése az egységes állami kibocsátási árakon történik. Az építőipari termelés ebben a tekintetben bizonyos fokig kivételt képez.

Az építőipari termelés objektumai rendszerint egyedi jellegűek és rendszeresen ismétlődő elemeket nem tartalmaznak. Minden újonnan emelt épületnek vagy létesítménynek különleges sajátosságai vannak. Rendszerint még a hasonló rendeltetésű épületek és létesítmények sem hasonlíthatók egymással össze, mivel alkotó elemeik (szerkezetek és épületrészek) különbözők. Emellett az árképző tényezők igen gyakran az érték jelentős ingadozását eredményezik és sokszor a helyi körülményektől függenek.

¹ Bukstein—Protopopov—Szircova: Az építés szervezése és tervezése. Tervgazdasági Könyvkiadó, 1952. 205—206. old.

Az említett sajátosságok nem teszik lehetővé, hogy az építőiparban az egységes állami kibocsátási árak rendszerét alkalmazzuk. Az építési-szerelési tevékenység termékeinek árait a műszaki tervrajzhoz készített költségvetés elkészítésével minden egyes épületre és létesítményre külön állapítjuk meg...

A megrendelők és a vállalkozói szervezet között a vállalkozói szervezet termelésének kibocsátási árakon történő elszámolása az egyedi költségvetési díjszabások szerint történik.

A költségvetési érték tehát az építkezés fizikai terjedelmének pénzbeli kifejezése."

A kérdés azonban Magyarországon általában még csak elvi megoldást nyert. A költségvetések sok esetben nem készülnek el határidőre, azaz az építkezések megkezdése előtt, sőt esetleg csak nagy késéssel állnak rendelkezésre. A költségvetések általában nincsenek jóváhagyva. Sok esetben a költségvetések olyan minőségi hiányosságokat tartalmaznak (helytelenül kiírt árak, kifejejtett tételek, helytelen mennyiségek, stb.), hogy a költségvetés az építőipari termelés elszámolására nem alkalmas.

A forintértékben való statisztikai mérés alapja az építő vállalatok által havonta a beruházókhöz benyújtott kereset. Az úgynevezett tételes kereseteket a felmérési naplók alapján kell összeállítani és a ténylegesen elvégzett munkát a költségvetési árakkal besorozva kellene az elvégzett munka terjedelmét forintban megállapítani. Ezt a benyújtott keresetet a beruházók a Beruházási Szabályzat értelmében felülvizsgálni kötelesek. A felülvizsgálat alkalmával általában a felülvizsgált keresetek, ill. tételek három csoportba oszthatók. A tételek egy részét a beruházó elismeri, ebben az esetben természetes, hogy ez a termelési értékbe beszámít. A tételek egy részét a beruházó nem ismeri el, és a kivitelező elfogadja, hogy helytelen felszámítás volt és ilyen módon a tétel törlésre kerül. Ez természetesen a termelési értékbe nem számítható be. A tételek harmadik csoportja olyan, amelyet a beruházó nem ismer el és a kivitelező ragaszkodik annak elismeréséhez. Ezek, mint vitás kérdések, a Döntőbizottsághoz kerülnek.

Világos, hogy ezekből termelési érték annyi, amennyit a Döntőbizottság az építőipari kivitelező vállalat részére megítél. Kérdés azonban, hogy hogyan számítjuk ki egy hónap vagy egy negyedév termelését akkor, amikor jelentős tételek a Döntőbizottságnál még függőben vannak. 1952. év folyamán építőipari termelési értéként a statisztika a benyújtott keresetek összegét vette számba. A fentiek alapján ennek hiányossága nyilvánvaló, miután ebbe olyan tételek is kerülnek, amelyeket a beruházó nem ismert el, sőt a kivitelező is elismerte, hogy azokat jogtalanul számította fel; ezek a tételek tehát termelési értéket nem képviselnek. (Túlkeresetelés.) Ezért az 1952. évben a termelési érték olyan tételeket is tartalmaz, amelyeket valójában nem termeltek meg, tehát a termelés értékben való statisztikai számbavétele ebben az évben kielégítően megoldva nincs.

Nyilvánvaló, hogy termelési értéként csak az elfogadott és a Döntőbizottság által megítélt tételeket szabad számbavenni. Nehézséget ez utóbbi csoportnál az okoz, hogy elég jelentős lehet egy-egy hónapban, vagy a negyedévben a Döntőbizottságnál függőben lévő tételek mennyisége és ilyen módon a hónap vagy negyedév eltelte után nem kapunk kielégítő képet a termelés értékéről. Tekintettel arra, hogy a vállalati munka eredményét havonta és negyedévenként is kell értékelni, szükséges a vállalatoknál —

mindaddig, amíg szilárd költségvetések alapján történő elszámolás nem valósul meg —, bizonyos áthidaló számításokat alkalmazni. Így pl. átmenetileg termelési értéként alkalmazható volna a vállalatnál a beruházó által elfogadott kereset és mindaz, ami a Döntőbizottság felé ment. Ennek a javaslatnak a hiányossága abban rejlik, hogy a vállalatok növelni akarván termelési értéküket, jogtalan tételeket is a Döntőbizottság elé terjeszthetnek. Országos szinten nyilvánvalóan a termelési értékbe csak a beruházó által elfogadott, illetve a Döntőbizottság által megítélt keresetek számíthatnak be.

A forintban való elszámolás súlyos nehézségekbe ütközik azoknál az építkezéseknél, ahol költségvetések még egyáltalán nem állnak rendelkezésre. Ezeknél az építkezéseknél ugyanis lényegében a ráfordítások alapján számolják el a termelési értéket, ami azt jelenti, hogy ez a számbavétel az önköltségesőskéntes, az anyagtakarékosság vonalán semminemű feszítőerőt nem képvisel, sőt ösztönzi a vállalatot arra, hogy minél drágábban építsenek, hiszen annál nagyobb lesz a termelési értékük, minél drágábban termelnek, minél több anyagot, bért, stb. használnak fel. Ezt kívánta megelőzni az Építésügyi Minisztérium 32. számú miniszteri utasítása, amikor úgy rendelkezett, hogy a teljes tervdokumentáció nélkül megkezdett építkezéseknél a számlákat, ill. a kereseteket az építkezés vagy vállalat havi termelékenységi terve és a ténylegesen foglalkoztatott átlagos munkáslétszám szorzataként kell kiszámítani. Világos dolog, hogy ez a kiszámítási mód ugyanolyan, vagy még súlyosabb hiányosságokhoz vezet, mint a ráfordítások alapján való számítás, hiszen a vállalatoknak ilyen számbavételi mód mellett tervük teljesítéséhez csak a megfelelő munkáslétszámot kell biztosítani, függetlenül az elvégzett munka mennyiségétől. Ezen túlmenően a vállalat már a terv készítésébe is tendenciákat vihet be, tudva, hogy ilyen módon fogják tervének teljesítését mérni. Egyébként is a terv teljesítését nem lehet a tervvel magával mérni, mint ahogy a fenti módon valójában történik. Fentiek miatt az Építésügyi Minisztérium ezt az utasítását a későbbiekben módosította is, amennyiben szűkítette az ilyen módon való elszámolások körét.

A termelési érték megállapítása körüli bizonytalanságot még fokozza az a körülmény, hogy a beruházók (a műszaki ellenőrök) nem kellő gondossággal és alaposzággal vizsgálják felül a benyújtott kereseteket, illetve az e mögött álló munka mennyiségét. A benyújtott kereseteknek ez a gondatlan, — sok esetben felelőtlen — felülvizsgálata nem csak a folyamatos elszámolásoknál történik meg, de hasonló a helyzet sok esetben még a végleges elszámolásoknál is. (Végszámlánál, illetve végkeresetnél.) És éppen ebben rejlik a felső szervek által jóváhagyott költségvetés rendkívül nagy jelentősége. Amennyiben jóváhagyott költségvetések alapján történik az elszámolás, akkor még ha az építkezés közben az elszámolásnak — részben a laza ellenőrzés miatt — vannak is hiányosságai, a végleges elszámolás csakis a jóváhagyott költségvetés alapján történhet. Így tehát amennyiben egy építkezés költségvetési áráként 5 millió Ft-ot hagytak jóvá, amikor az építkezés elkészült, az építmény áráként csakis az 5 millió Ft számolható el. Az ilyen módon való elszámolás az építkezés fizikai terjedelmének forintban való mérésére alkalmas.

Nálunk jelenleg nincsenek jóváhagyott költségvetések, ami azt jelenti, hogy ott is, ahol egyáltalában rendelkezésre állanak költségvetések, ezek egyszerű naplóbejegyzéssel módosíthatók, akár a mennyiségek, akár az árak

tekintetében és ezeket a módosításokat költségkülönbözetek címén a termelési értékbe beszámítjuk. E tételeknek a termelési értékhez való hozzászámítása elvben helyes, miután lényegében a költségvetés módosításait jelentik, azonban ez a körülmény a laza ellenőrzés következtében, a termelési érték kiszámítását rendkívül bizonytalaná teszi.

Az építőipari termelés forintban való számbavételének 1952. évi tapasztalatai — éppen a fentiekben kifejtettek miatt — azt mutatják, hogy a jelenlegi módon számbavett termelési érték csak alapos felülvizsgálat és korrekciók (áremelések, túlkeresetelések levonása) után alkalmas a termelés terjedelmének mérésére, akár a dinamika, akár a tervteljesítés mérésére kívánjuk felhasználni.

Tekintettel arra, hogy az építkezéseknek jóváhagyott és minőségileg megfelelő költségvetésekkel való ellátottsága terén ugrásszerű javulás nem várható, a termelésnek forintban való számbavétele a termelés fejlődésére és a tervteljesítés mérésére még hosszú ideig csak úgy használható, ha azt a természetes mértékegységben mért mutatók alapján (befejezett építkezések, munkálatok és átadás-átvételi tervteljesítés) megfelelően korrigáljuk.

*

A szocializmus építése terén eddig elért nagy sikereink és az előttünk álló feladatok, az ötéves terv sikeres teljesítése, szükségessé teszik a számvitel megszilárdítását az építőipar területén is.

Az Oroszországi Kommunista Párt II. Kongresszusának határozata kimondja: „A népgazdaság minden részletére kiterjedő helyes számvitel nélkül... nincs semmiféle biztosíték az államosított tulajdon fokozatos szétforgácsolódása vagy elherdálása ellen...“ Ez a megállapítás fokozottan érvényes az építőiparra. Amennyiben az építőipar területén eredményeket akarunk elérni a termelés, a termelékenység emelése, az önköltség csökkentése terén, feltétlenül biztosítani kell az építőipari beszámolójelentések megbízhatóságát. Az építőipari vállalatok főkönyvelői és statisztikusai a termelési beszámolójelentések pontosságának, megbízhatóságának biztosításával ötéves tervünk beruházási feladatainak jobb elvégzését segítik elő.